

ANTEPLİ ARZİ MEHMET EFENDİ

Prof. Dr. Gönlü AYAN*

Arzî Mehmet Efendi Antep'te doğdu. Kaynaklar gençliğinde İstanbul'a gittiğini belirtmektedirler. İstanbul'da Galata mahkemesi başkatipliği ve kadılıklarda bulundu. Bu arada Mecdüddin Sivasî'den el almak istedi. Mecdüddin Sivasî ise ona tarikat eğitimi verdikten sonra mevleviliğe yönelmesini sağladı.

Arzî Mehmet Efendi, Galata Mevlevihanesi Şeyhi Adem Dede'nin ölümü üzerine onun yerine geçti. Bu geçiş bulunduğu ortamda memnuniyet meydana getirdi ve halk arasında "*Değildir devr-i Adem geçti bu devr-i Muhammet'tir.*" sözü dillerde doladı. Böylece, Arzî Mehmet Dede dönemi Hz. Peygamber'in dönemine telmih yapılarak değerlendirildi. Bu, Arzî Dede'nin çevresi tarafından çok sevildiğini, beğenildiğini göstermektedir. Arzî Dede'nin şeyhliği döneminde yaptığı her faaliyet beğeniye sebep oldu. Bu beğeniler hikayeler halinde yazılı kaynaklara da geçti. Bu hikayelerden en yaygın olanı ölüm döşeginde şehadet getiren Frenk Delikanlı'nın hikayesidir. Bu delikanlı sağlığında Arzî Dede'den Farsça öğrenmek ister. Arzî Dede de kabul eder. Bir müddet sonra delikanlı hastalanır. Ölüm döşeginde, Arzî Dede şehadet getirdikten sonra genç, müslümanlığı kabul etmiş olarak ruhunu teslim eder. Daha sonra da İslami törelere uygun bir şekilde Galata Mevlevî -hanesi Mezarlığına defn edilir. Arzî Dede, çevresinde müslüman olmayan kimseleri eğiterek onları islamiyete ısındırmış ve Frenk Delikanlı örneğinde görüldüğü üzere ölüm döşeginde bile, onların, müslüman olmayı arzu etmelerini sağlamıştır. Arzî Dede'nin bilhassa mevvelilere özgü eğitim tarzını ve alçak gönüllülüğünü hayatının sonuna kadar sürdürdüğünü anlıyoruz. Şöyle ki, hastalandığında yanına gelip ona, "*Daha çok zamanlar yaşarsınız. Ve hiç görmediğe dönersiniz*" şeklinde şifa dileyenleri, "*Hep söyledikleriniz makul amma kime söylersiniz.*" şeklinde gülümseyerek karşılar. Sevenlerinden Zeki Ali isimli şair Arzî Dede'nin ölümüne "*İde Firdevs-i ebed Arzî Dede cayını Hak*" mısraını tarih düşürdü. Buna göre Dede'nin ölüm tarihi 1075/1664' dür. Arzî Dede Galata Mevlevihanesi mezarlığına defn edildi.

XVII. yy. tezkirecilerinden Güfti, Teşrifatü's-Şuara isimli eserinde Arzî Dede'ye özel bir yer ayırmıştır. Güfti, Arzî Dede'nin hem yaptıklarını, hem de şiirini beğenmektedir. Örneğin, "*Arzî Dede, Galata Mevlevihanesini ihya etmiştir. Öyleki tekkenin mali kaynakları yetmediği zaman da kendi malını, Mevlevihane için harcamıştır.*" der. Yine Güfti, Arzî Dede'nin yerine geçtiği Adem Dede'yi de Hz. Adem'le eşleştirerek onu da hayırla yad etmekten kaçınmaz. Ve, Arzî Dede'nin şiirini şu beyitlerle de över.

Şîr-i Arzî hayal-i meşhundur
Hak budur kim selis ü mevzundur

Tayy-ı isbata gösterüp ikdam
Satr-ı eş'ar-ı dil-pezirî tamam.

Kaynaklar, Arzî Dede'nin mürettep divan sahibi olduğunu bildirmektedirler. Bütün araştırmalarımıza rağmen mürettep divana ulaşamadık. Divan adıyla Nuruosmaniye kitaplığında 4959/27 numarada kayıtlı bir nüsha ele geçirebildik. Mevlana Müzesi ihtisas kütüphanesi'nde ise 2458 ve 2459 numaralı şiir mecmualarında 6 gazelini tesbit ettik. Ali Enver'in Semahane-i Edep isimli eserinde Arzî Dede adına 1 rübai ve 1 de beyit bulunmaktadır. Netice olarak, Arzî Dede'ye ait 41 gazel, 2 matla beyti, 1beyit, 2 tesdis, 3 kıta 1 rübai olmak üzere toplam 50 şiiriini toplamış olduk. Çeşitli yerlerdeki bu metinlerin karşılaştırmasını yapıp tenkitli metni hazırladık. Bu 50 tane şiirin hemen hemen tümünde Arzî Dede tasavvufî düşüncelerini ortaya koymaktadır. İlk gazel bir tevhiddir.

Kılsa süz-ı 'aşk ile bir 'aşık-ı bi-dil şadâ
Pâyimâl-i şule-i tevhid olur hep mâsivâ

beytinde görüldüğü üzere, şiirlerinde kesretten kurtulup gerçeğe ulaşmanın yolunu göstermektedir. Bu yol da aşk ve sevgi yoludur. Yani sıkıntıların, dertlerin tek çaresi, devası aşktır, sevgidir. Gönlnü sevgiliye veren aşık aşk yanışı ile bir feryad edecek olsa bu birlik kıvılcımı bütün kesreti, var olarak bilinen her şeyi ayaklar altına alır, yani yakıp kül eder.

Pâre pâre olmayınca aşk ile mir'ât-ı dil
Anda olmaz şahid-i maşşud aşlâ rû-nümâ

Gönül aynası aşkla parça parça olmaz ise aranan istenen güzel asla görünmez. Ayna denilen şey parçalandığında görüntü ortaya çıkmaz. İşte gönülde aşk ateşiyle yanıp yakılmadan ilahi güzelliğe ulaşmak mümkün olmaz.

Muhtelifdür şüret-i zâhird e gerçi mümkinât
'Âlem-i ma'nâya baksañ yine birdür müdde'â

Var olarak bilinen şeyler görünen alemde çeşit çeşittir. Fakat mana aleminde her şey tektir, birdir. Bu ve buna benzer söyleyişlerden sonra Arzî Dede sözü kendine çevirir.

Her ne denlü çıksa 'Arzî meclis-i 'irfânına
Gösterür lâbüd gelince 'aşka teslim ü rehâ

Arzî her ne şekilde irfan meclisine çıkarsa çıksın ,aşk söz konusu olunca aşka teslim olup kurtulur. Elbetteki irfan ile yaklaşılan aşk ilahi aşktır.

Arzî Dede 'nin şiirlerinin mahlas beyitlerinde, bir nefis terbiyesi görülmür.

'Arzî yüri bi-nâm u nişân olmağa sa'y it
Hiç nâm virilmez ezeli zâde-i 'aşka

Ey Arzî, aşk çocuğuna asla ad verilmez. Sen yürü, koş, çalış, uğraş da adsız sansız olmaya bak.

Şakın germiyet-i meyl-i nigâh-ı yârdan 'Arzî
Harâb eyler seni bir cilve-i mestâned eñ şonra

Arzî, sevgilinin mestane bakışlarından rahatsız olmaktadır. Onun için kendisine, "Sevgilinin bakışına yönelişinin sıcaklığından sakın. Yoksa seni mestane bir cilve ile harab eyler" şeklinde seslenerek yol gösterir Gerçekte bu sesleniş sadece kendisine değil bu yola girenlerin bütünüdür.

Arzî Dede zaman zaman bahtından da şikayet eder.

Yiter iy baht-ı nâ-hem-vâr şimden şonra inşâf it
Ola 'Arzî giriftâr-ı maḥabbet yâr -ı âvâre

beytiyle, uygun gitmeyen talihinden insaf dileyip sevgilinin muhabbetine yakalanmayı da arzu eder.

Arzî Dede bütün şiirlerinde sevgiliye, yani Hakk'a kavuşma isteğini, arzusunu ortaya koymaktadır.

Dirîğ itme gül-i bâğ-ı vişâlûn firsat eldeyken
Bu gülşen böyle kalmaz her zamân fikr-i vişâl eyle

"Ey Arzî firsatı yakalamışken kavuşma bahçesinin gülünü ihmal etme. Bu gül bahçesi böyle kalmaz. Sen her zaman kavuşma zamanını düşün." der. Yine söz konusu olan gerçeğe ulaşmadır. Arzî Dede sevgilinin yan bakışından korkmaktadır. Fakat yine de ona kavuşma düşüncesinde ısrarlıdır.

Kavuşmanın yolunu Arzî Dede Mevlevilik Tarikatı'nda aramış ve o yolda yürümüştür. Ekte sunacağımız 50 tane şiirinde de ilahi aşkı terennüm eden Arzî Dede, bütün şiirlerinde ,aşık kelimesini, Allah'ın cemel ve celâl sıfatını arzulayan derviş, Maşuk kelimesini Allah (c.c), Hüsn kelimesini kemal ve cemel sıfatları, Hak kelimesini Zat-ı İlâhi kavramları karşılığı kullanmıştır.

Netice olarak,

Antep bir kültür merkezi olarak tarihi kimliğini daima korumuş ve, FAKRÎ (öl.1501), KADRÎ (öl.1082/1671, AYNI(öl.1180/1766), MÜNİP MEHMET (d.1768) CENANÎ, NA'TÎ (1200/1785 te hayattadır.) MÜNİF MEHMET TAHİR (öl.1209'1794) ASİM (öl.1235/1819), tefsir alimi HACI- ZADE'nin oğlu ZAFİ, ULVİ, KATİP ŞEHDİ, RAŞİT MEHMET, BATTALZADE NURİ MEHMET, NAFİ (öl. 1266/1849), KEVSER), HUSREVİ, MÜTERCİM ASİM EFENDİ'nin oğlu HAMİT,ŞEYHZADE FATİHİ gibi şair, nasir, kadı ve ilim adamlarının doğumlarına kaynaklık etmiştir.

Antep'te doğan Arzî Dede, Eski Türk Edebiyatı, İslami Türk Edebiyatı çerçevesinde eser veren Türk şairlerinin pek çoğunda olduğu gibi onun şiirlerinde de mahalli unsurlar, mahalli renkler görülmemektedir. Ancak biz onu Antep(Gaziantep) doğumlu ve Antep'in yetiştirdiği bir şair, âlim, fazıl ve hal ehli olmasından dolayı bu kongreye getirmeyi uygun bulduk. Ayrıca Ocak ailesinin atalarından olduğu kaynaklarda görülmektedir. Kültür dünyamızda, düşünce tarihimizde Mevlevi şairlerinin önemli bir yeri vardır. Divan sahibi ve mevlevi bir şair olarak pek çok kaynaklarda yer alan ve doğum yeri de Antep olan Arzî Dede ve şiirlerini günümüz okuyucusunun yararlanmasına sunmuş oluyoruz. Saygılarımla.

BİBLİYOGRAFYA

- ALİ ENVER, **Sema-hane-i Edep.**
- ARZİ MEHMET MEVLEVİ, **Divan-ı Arzî**, Nuruosmaniye kitaplığı, İstanbul, No: 4959/27
- ESRAR DEDE. **Tezkire-i Şuara-yı Mevleviyye İnceleme - Metin**, (Haz. İlhan Genç, Atatürk Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 1986.
- FATİN DAVUD EFENDİ, **Hatimetü'l-Eşar**, (Haz. Lütfi Bayraktutan, Atatürk Üniversitesi Doktora Ön Çalışması), Erzurum 1979.
- GÜFTİ. **Teşrifatü's-Şuara**, (Haz. Kaşif Yılmaz, Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum 1983.
- İPEKTEN, Haluk, (v,d) **Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı isimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.
- LEVEND, Agâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Türk Tarih Kurumu yayınları , C.I, Ankara 1988.
- Mevlana İhtisas Kütüphanesi, Konya, No: 2454, 2458, 2459.
- SAKIP DEDE, **Sefinetü'l-Mevleviyye.**

DİVÂN-I 'ARZÎ MUHAMMED EFENDİ
EL-MEVLEVÎ RAHMETU-LLAHÎ 'ALEYH

1

Vezni:Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kılsa sūz-ı 'aşk ile bir 'āşık-ı bî-dil şadā
Pāyimāl-i şu'le-i tevhîd olur hep māsivā
- Bir 'aceb āyinedür mir'āt-ı hüsn-i yār kim
Her ne cānibden bakarsān gösterür rüy-i fenā
- Pāre' pāre olmayınca 'aşk ile mir'āt-ı dil
Anda olmaz şāhid-i maksūd-ı aslā rü-nümā
- Bir teveccühle bilürsen gevher-i makşūdūn
Ger olursān sen derünün 'ālem ile āşinā
- 5 Muhtelifdür şüret-i zāhirde gerçi mümkināt
'Ālem-i ma'nāya bakarsān yine birdür müdde'ā
- Remz iden erbāb-ı dildür şive-i bigānegi
Eylemez redd-i kabüle 'arif olan iktidā
- Her ne denlü çıksa 'Arzî meclis-i 'irfānına
Gösterür lābūd gelince 'aşka teslim ü rehā

2

Vezni:Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Ömr-i rüz-efzün ile ol dilber-i 'ālî-cenāb
Dün hilāl idi bu şeb meh yarın olur āfitāb
- Pertev-i mihr-i cihān- efrüz-ı 'āşıkdur viren
Hüsnüne ey sāye-i mihr -i melāhat āb u tāb
- Eylemiş mecmū'a-ı hüsn-i letāfetden seni
Cüst ü cüy-ı dide-i āyine-i dil intihāb
- Gösterürdi şāhid-i ümmîdi mir'āt-ı niyāz
Çekmese rüy-ı recāya dest-i istignā niķāb
- 5 Geh gam u didār u geh endiše-i agyār ile
Eksik olmaz sine-i 'Arzî'de her gün pîç ü tāb

3

Vezeni: Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Görmese ol gözleri āhūyı dil mecrūh olur
Görse ammā şabr u āramı gider Mecnūn olur

Cān virürdüm la'lini būs itmege havfum budur
Ol daḥi dārū'l-emān-ı 'aşkda kânūn olur

Sihr ider her bir nigāhında 'aceb i'cāz dur
Cünbiş-i çeşmin temāşā eyleyen meftūn olur

Görmedüm bir böyle hercāyī civān-ı va'de-süz
Intizār-ı şoḥbetinde dide vü dil hūn olur

- 5 Gerçi yār itmez nazar 'Arzī sirişk- i ālindedir
'Ākıbet her biri anūn bir dūr-i meknūn olur

4

Vezeni: Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Gönül āluftedür tırılmaz gül-i vaşlın niyāz eyler
Yine ammā açılmaz ḥātırından iḥtirāz eyler

Zemīn-i sīneden kaçma zamān-ı hadd ü ülfetdür
Seni āb u hevāsı ol diyārūn ser-firāz eyler

Nihān itdükçe dil rūy-ı niyāz u naķş -ı ümmīdi
Yine mir'āt-ı ḥüsn-i yār tırılmaz keşf-i rāz eyler

İçer bir cām-ı dil-efrūz-ı 'aşkı dest-i vaḥdetden
Ḥaķıkat güllerin pīrāye-i ḥüsn-i mecāz eyler

- 5 Pesend ol dilber -i mümtāz u 'ālī -kadre ey'Arzī
Raķīb-i nā-pesendin 'āşıkından imtiyāz eyler

5

Vezeni: Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Niçün sūz-ı derūnın 'āşık-ı bi-dil nihān eyler
Anı bir gün nesīm-i şubḥ-ı vuşlat ḥod 'ayān eyler

Şaķın vaz'-ı tegāfül gūne-i dil-dāre aldanma
Seni şāyed o nahl-i nāz-perver imtiḥān eyler

Nola sevdā-ger-i 'aşkuñ karar itmezse bir yerde
Benüm cānum maḥabbet ehl-i 'aşkı lā-mekān eyler

'Aceb mi çıksa elden ol hümā-yı nāz-pervāzuñ
Gelür bir gün ki naḥl-i bāğ-ı dilde āşiyān eyler

- 5 Ne deñlü ser-keş olsa yār dermāni teğāfüldür
Mizāc-ı 'aşka ammā ol devā 'Arzī ziyān eyler

6

Vezni: Mef'ülü Mefāillü Mefāillü Fe'ülün

Sinemde olan dağlarımı yāre dimezler
Her yāreyi bildüm ki gönül yāre dimezler

Tiğ-ı gam ile ḥançer-i elmās-ı sitemle
Biñ pāre de olsam yine bir yāre dimezler

Çeşmi ne teğāfüller ider gamzesi bilmez
Mestānelerün sırrını hūşyāre dimezler

Ol ta'l-i nemek-sāda olan merhem-i rāz-ı
Gūş-ı heves-i zaḥm-ı dil-i zāre dimezler

- 5 Ḥam-yāze-i zaḥm-ı ciger-ālūduñi Arzī
Merhem-gede-i gamze-i dil-dāre dimezler

7

Vezni: Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 'Aşık ne balsa sinede hep yāre gösterür
Geh zaḥm u hūn- feşān u gehi yāre gösterür

'Aşık reh-i belāda ṭururken o naḥl-i nāz
Ṭurmaz ḥırām-ı kaddini agyāre gösterür

Arz eylesün cemālini her pāreden deyü
Mir'āt-i kalb-i pākini şad-pāre gösterür

Āyine-i niyāzına bakdukça 'aşkuñ
Ruḥsār-ı nāzını yine hem-vāre gösterür

- 5 Arzī gören cemālini yārin bu ḥüsñ ile
Dil-ḥaste vü şikeste vü bī-çāre gösterür

7/1a hep yāre:agyāre M-b zaḥm-ı : zaḥm u N
2a serv:naḥl N7/3a pāreden:bārda. 5a gören:görürM

8

Vezeni : Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hāk oldı rāh-ı makdemüne rüy-ı intizār
Gel gel ki tutdı yollarım cüy-ı intizār

Oldı helāk cānum için tır ile kemān
Müjgān-ı çeşm-i hasret-i dārū-yı intizār

Şahn-ı fezā-yı sinede dāğ-ı sīne midür
Nāhun bıraktı var ise āhū-yı intizār

Pāy-ı nigāh-ı hasret ile dām olup gider
Rāh-ı belāda hālka- i gīsü-yı intizār

- 5 Hep mūcib-i vişāldür ey 'Arzî ağlama
Peyveste dāğ-ı hasret ile cüy-ı intizār

9

Vezeni: Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Kimünle hem-zebānsın ey büt-i tersā gamuñ kimdür
Nedür hāl-i şerifün bezm-i meyde hem-demün kimdür

Bizümle ser-güzeşt-i ülfetün cümle hayāl oldı
'Aceb āyine-i kalbünde şimdi mahremün kimdür

Esir-i hüsnüni āzürde kılduñ ey perî ammā
Giriftār -ı kemend-i kākül-i ham-der- hamuñ kimdür

Şehid-i gamzenî gerçi ferāmüş eyledün şimdi
Hayāt-efzā olan şehd-i lebünden em semün kimdür

- 5 Çekildi bezm-gāh-ı sineden 'Arzî-o nañl-i nāz
Bu günden sonra zahm-ı hün-feşāna merhemün kimdür

10

Vezeni: Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Hiç layık mı ola ol büt-i tersā bīmār
Kim görüpdür ola 'ālemdede Mesihā bīmār

Eyledi bezm-geh-i nāz ile dünyāyı helāk
Itmesün mi anı ol nergis-i şehlā bīmār

Ditrese nola hāzān berki gibi 'aşıklar
Oldı teb-lerzededen ol nañl -i temennā bīmār

Âkıbet olsa nola haste-i dâğ-ı hırmân
Ola la'lûn gibi bir mu'ciz-i 'Isâ bîmâr

- 5 Ra'ş-e-dâr oldu yine nabz-ı nigâh-ı 'Arzî
Yâr hayretde kalup olmada zirâ bîmâr

11

Vezni: Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Aşk ile gökde melâ'ik yerde Âdem bî-ķarâr
Devr-i gerdün bî-şebât u 'ayş u mâtem bî-ķarâr

Hayret-âlüd-ı fenâyuz sâde-levhânuz henüz
Bir 'aceb 'âlemdeyüz kim naķş-ı 'âlem bî-ķarâr

Yâr bîgâne-tırâz aġyâr mihr-engîz-i nâz
Resm-i ülfet-hâne-i 'âşık demâdem bî-ķarâr

Bülbül-i dîvâne ser-gerdân u güller sine -çâk
Gönçeler dem-beste vü eţfâl -i şebnem bî-ķarâr

Dîde ser-mest-i hayâl ü dil esîr-i infi'âl
Oldı 'Arzî var ise ol yâr-ı hemdem bî-ķarâr

12

Vezni: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Gerçi bâr-ı gam-ı aġyârı gehî yâr çeker
Dil-i şürîde-i 'âşık anı her bâr çeker

Sen bize 'arz-ı cemâl eyle hemân gam çekme
Ne çekerse güzelim dîde-i hûn-bâr çeker

Câm-ı lebrîz-i hayâlûn çekemez her 'âşık
Anı bir bencileyin 'âşık-ı dem-dâr çeker

Cân virür şoġbetine 'âşıkun ammâ nitsün
Ta'n-ı aġyardan ol naġl-i vefâ 'âr çeker

- 5 Reşk ol 'âşık-ı âlufteye kim ey 'Arzî
Her gice sineye bir dilber -i 'ayyâr çeker

11/3b demdâr: didâr M . 4b ta'n-ı:toġar N.

13

Vezni: Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her nigāh-ı nāz kim ol çeşm-i şūr-engl̄z ider
Dāmeni müjgānını 'āşıklarun̄ gül-r̄iz ider

Ugradukça dembedem nevk-i hayāl-i gamzesi
Nāle-zār-ı sine-i 'uşşākı neşter- h̄ız ider

'Āşıka rahmından ağlar şanmañ ol ser-mest-i nāz
Şan'atıyla şu virüp t̄ğ-ı nigāhın t̄ız ider

Gönlüne girse 'aceb mi gonçenün̄ bād-ı nesīm
Büy-ı zülfin gülşene geldükçe dest -āvız ider

- 5 Ey perī-rū zāhidün̄ fikri seni teşh̄ir ider
Yoħsa günc-i ğamda blh̄ude niçün perh̄ız ider

El-hazer 'Arzī o çeşm-i mest -i şūr-engl̄zden
Her nigāh-ı germini bir sāgar-ı leb-r̄iz ider

14

Vezni: Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Geldükçe yār bezm-i temennāya bir gelür
Bir mäh- pāredür ki o dünyāya bir gelür

Yokdur nazır k̄amet-i bālāna ey perī
Tübā fezā-yı cennet-i a' lāya bir gelür

Tenhā gelürse bezmüne ol meh 'aceb degül
Müşā fezā-yı Tūr-ı tecellāya bir gelür

Bil kadr-i hüsn-i pāküm̄ kaçma niyāzdan
Zirā ki 'aşk 'āşık-i şeydāya bir gelür

15

Vezni: Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Hayālün̄ dīdeden mihrün̄ dil-i bl-kl̄neden çıkmaz
'Aceb mu'ciz-nümā taşvirdür āyineden çıkmaz

Çıkar her dem sevād-ı dīdeden h̄ünābe-i hasret
Velī dāğ-ı ciger-süz-ı firākuñ sīneden çıkmaz

Gönül bir yirde ārām eylemez'ālem harāb olsa
Velī halvet-serāy-ı mahrem-i düşīneden çıkmaz

Gönül bir murğ-i nev-pervâz-ı bî-ârâmdur ammâ
Yine dâm-ı hayâl-i dilber-i dîrîneden çıkmaz

- 5 Ümîd-i feyz-i şubh-ı pîr-i 'aşk-ı yâr ile 'Arzî
Mürîd-i nâ-murâd -i dil şeb-i âzîneden çıkmaz

16

Vezeni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Vişâlün dîdeden naş -i cemâlün sîneden çıkmaz
Te'âl-Allah 'aceb taşvîrdür âyîneden çıkmaz

Çıkar sevdâ-yı ülfet fikr-i vuşlat lezzet-i şöhet
Velf dâğ-ı maḥabbet sîne-i bî-kîneden çıkmaz

Dil-i meyyâlimüz bir murğ-i âteş -bâl iken ammâ
Yine dâm-ı hayâl-i dilber-i dîrîneden çıkmaz

Ümîd-i feyz -i şubh-ı 'âkıbet - baḥş-ı maḥabbetle
Gönül ser-ḥalka-i vird-i şeb-i âzîneden çıkmaz

- 5 Girelden hıl'at-ı ihrâm-ı 'aşka şâl-ı tecrîde
Düşüp 'Arzî fenâya ḥırka-i peşmîneden çıkmaz

17

Vezeni: Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'ilün

- 1 Cihânda 'aşık-ı tahrîk iden maḥabbet imiş
Maḥabbet âfeşi mevkûf-ı câm-ı vuşlat imiş

O mâh bilmedi kadr-i maḥabbeti hayfâ
Hemişe lâzım olan dilbere ḥaḳîkat imiş

Kabûl-i ḥâtır-ı yâr olmadun gönül gitdün
Seni düşürdi nazardan ne bî-mürüvvet imiş

O bî-vefâyı peşmân ider felek bir gün
Bir iki gün hele şabr it gönül bu 'âdet imiş

- 5 Yine umar o perînün vefasını 'Arzî
Gönülde mihr ü maḥabbet garîb ḥâlet imiş

17/2b ḥaḳîkat imiş:maḥabbet imiş M. 3b düşürdi:düşerdir M
Ne bî-mürüvvet imiş:bî-mürüvvet imiş M

18

Vezni: Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Niyāz-ı 'aşıka cānā harīdār olmadūñ gitdūñ
Alışdūñ bezm-i ağıyāre bize yār olmadūñ gitdūñ
- Açılmaz çeşm-i mestūñ rūz u şeb hvāb-ı tegāfülden
Ferāmūş eyledūñ 'uşşākı bīdār olmadūñ gitdūñ
- Hevā-yı gayr ile gitdükçe ser-mest-i niyāz olduñ
Hālāş olmak ne mümkin şimdi hüşyār olmadūñ gitdūñ
- Senūñle āşinālık ey perī emr-i muhāl oldu
Benüm dil-hvāhum üzre germ-bāzār olmadūñ gitdūñ
- 5 Dil-i şūrīdesin 'Arzīnūñ āzād itseñ olmaz mı
Anuñla iy büt-i ser-der-hevā yār olmadūñ gitdūñ

19

Vezni: Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Recā-yı vūşlat idi bir zamān raṭbū'l-lisān dile
Niçün ser-bestedür şimdi zebān-ı tercemān dile
- Yazıklar kim kabūl-i dest-i hüsn-i yār olur şandum
Hevāya virdi gül-berk-i niyāzın gülsitān dile
- Zemīn-i sīneye 'aşıq da ārām eyledi dirken
Yerinde bulmadı naḥl-i ümīdin baġbān dile
- 'Aceb mühr-i sükūt urdı dem-i ān cāna hırmānūñ
Olurken fikr-i vaşluñ maḥrem-i rāz-ı nihān dile
- 5 Seni gūyā iden germiyyet-i esrār-ı 'aşkuñdur
Gerekse olmasun 'Arzī o mihr-i mihrībān dile

20

Vezni: Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nevbahār oldu yine tāze cünün ister gönül
İnşirāh-ı şadr ile zevk-ı derün ister gönül
- Piç ü tāb-ı sünbül-i zünnār-ı 'aşk-ı yār ile
Naġme-i feyz-āşinā-yı erġanün ister gönül
- Zulmet-i şem'-i hıredle bestedür rāh-ı beyān
Şu'le-i sevdā-yı dilden reh-nümün ister gönül

Hüşyârî âfet-i feyz-i şafâ-yı 'aşkdur
Bî-şu'urâne şerâb-ı lâle-gün ister gönül

- 5 Eblehâne hâtıra geldi yine dâg-ı cünün
Şimdi hâlâ bir civân-ı zû-fünün ister gönül

Köhnelendi gitdi dâg-ı 'aşk-ı 'Arzî sinede
Bir ser-âmed nev-civân-ı zû-fünün ister gönül

21

Vezeni: Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Kılmaz o yâr 'ahde vefâ kân olur gönül
Dâg-ı dörün-ı hicr ile süzân olur gönül

Bezm-i şafâda gayr ile handân olur gönül
Telhâb-ı intizâr ile giryân olur gönül

Agyâre varsa sedd-i Sikenderdür ol peri
Bihüde râh-ı gamda şitâbân olur gönül

Dâmân-ı yâr ziver-i dest-i rakîbdür
Havfum budur ki çâk-ı giribân olur gönül

- 5 Bulmaz 'ilâc derdine 'Arzî marîz-i 'aşk
Dârü's-şifâ-yı derdde hayrân olur gönül

22

Vezeni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Gider elden 'inân-ı ihtiyârüm mübtelâ olsam
Alur hasret giribânüm giriftâr-ı belâ olsam

Alınmaz hâr elinden dâmenüm meyl-i çimen kılsam
Çekilmez rûzîgârüm derdi meftûn-ı nevâ olsam

Siyâset-gâh olur dârü's-şifâ-yı 'âlem-i ümmîd
Yanılsam bir nefes âvîze-i gûş-ı devâ olsam

Gelür pervâne-vâr etrâf-ı şem'-i hüsnine yârûn
Gürüh-ı küştegân-ı 'aşkâ bir yerde fidâ olsam

- 5 Giderdi gerd-i gam âyîne-i endişeden 'Arzî
Hicâb-âlûde-i hüsn-i cemâl-i müdde'â olsam

23

Vezni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 İder bigânelikler yârdan ülfet recâ itsem
Şalar ferdâlara rindâne bir fırsat recâ itsem
- 'Aceb âlufte vü âşufte vü ser-der-hevâ çıktı
Açılmaz bezme gelmez bir nefes şöhet recâ itsem
- Vürür ruşşat hemişe bezm-i agyâre tekellüfsüz
Esîr-i intizâr eyler beni 'işret recâ itsem
- Helâk eyler dil-i divâneyi bârid edâlarla
O şem'-i nâzdan bir pâre germiyet recâ itsem
- 5 Budur evzâ'-ı nâ-hem-vâr-ı 'âlem şimdi iy 'Arzî
İder pâmâl-i gam âh eyleyüp rif'at recâ itsem

24

Vezni: Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil-hvâhum üzre gön'lüme bir yâr bulmadum
Buldum hezâr dost velî yâr bulmadum
- Gül-zâr-ı hüsne şaldı beni bâgbân-ı 'aşk
Ammâ ne çâre bir gül-i bî-hâr bulmadum
- Her ülfetün netîcesi dâg-ı firâk imiş
Gön'lümce bir civân-ı vefâ-dâr bulmadum
- Bir gevher-i nühufte idi şem'-i dil ü ney
Bâzâr-ı 'aşk içinde harîdâr bulmadum
- 5 Gezdüm bu bezm-i 'âlemi iy 'Arzî serbeser
Bir dil-firib-i 'aşık-ı gam-hvâr bulmadum

25

Vezni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ser-âmed bir civân-ı nâzenîn-i dil-pesendümsin
Zemîn-i dilde bitmiş bir nihâl-i ser-bülendümsin
- Hayâlün dîdeden mihrün dil-i şürideden gitmez
Ne hâcet 'arz-ı hâl itmek saña cânâ efendümsin

'Aceb mi pâyimâl-i esb-i nâz itsen dil-i zârî
Bu gün mülk-i hüsünde şehvâr-ı şehlevendümsin

Ferâmûş eyleme ser-mest-i câm-ı 'aşkũnî zirâ
Şerâb-ı lutf u ihsân ile memlû nûş-handumsın

- 5 Kemîne bende-i nâ-çiz 'Arzî râh-ı 'aşkũnda
Dimezsın sen dağı bir 'aşıkumsın pây-ı bendümsin

26

Vezni: Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Alur insânı tâb-ı âfitâbı hüsni nûrından
Nice havf itmesün ol tıfl-ı cânũn dil zuhûrından

Bu âb u tâb-ı hüsni ile hıredsüz olmasun nitsün
Virür revnak zebân-ı hüsniine şem'-i şûrından

Eger keyfiyyet-i câm-ı vişâlũn neşve-riz olsa
Helâk olur dil-i ser-der-hevâ cânâ sürûrından

Gamunla âşinâlıkdan 'aceb eylemiş gönlüm
Cüdâ kılmak yazıkdur ol giriftârı huzûrından

- 5 'Aceb 'âlem degül mi 'âlem-i 'aşk u maħabbet kim
Süleymânı bu bezmün fark olunmaz 'Arzî mûrından

27

Vezni: Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Güzelsin mihrیبânsın bî-berk-i naħl -i temennâsın
Nihâl-i dilde açılmış gül-i bâğ-ı Mesihâsın

Hemişe gösterürsın rüy-ı dil 'uşşâka bî-pervâ
Cemâl-i şahid-i ümmide mir'ât-ı mücellâsın

Ne yüzden istesen seyr itdürüsün şüret-i hüsniün
Kenisâ-yı vefâda 'ayn-ı taşvîr-i naşârâsın

İçen bir kaħresin mecnûn olur feyz-i şafâsından
Hezâr ibrâm ile lebriz- bir câm-ı muşaffâsın

- 5 Berehmen -zâr kılduñ sine-i 'Arzî-yi bî-tâbı
Meger kim pettev-i şem'-i cemâl-i ruh-ı 'İsâsın

28

Vezni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ferâgat eyleme zevk-ı takâzâ-yı niyâzundan
Eger gelmezse de feyz-i şafâ ol nahl-i nâzundan

Koma dâmâni elden sür yüzün hâk-i temennâya
Düşünce sâye-i vuslat o serv-i ser-firâzundan

Biraz bâri derûnûn 'âleminden 'arz-ı hâl eyle
Yeter tahşîl-i ümmîd itdün âh-ı cân-güdâzından

29

Vezni: Mef'ülü Mefâllü Mefâllü Fe'ülün

- 1 Eşküm dökülür hasret ile çeşm-i terümden
Bir lahza nihân olsa cemâlün nazarumdan

Tecdîd-i berât eyledi sultân-ı maḥabbet
Tuğrası yazılsa nola hûn-ı cigerümden

Şimden girü açıldı nikâb-ı ruh-ı maḥsûd
İtsün hâzer ol mâh figân-ı seherümden

Gitdikçe olur silsile cünbâne-i temenni
Hayret-zedeyem çeşm-i maḥabbet eşerümden

- 5 'Arzî açılır gönçe-i gülzâr-ı niyâzum
Nahl-i heves- efrüz-ı şerâr-ı nazarumdan

29/5a niyâzum:temenniM

30

Vezni: Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 'Aşık olmazdum ruḥûn mir'ât-ı i'câz olmasa
Mâyil olmazdum lebûn peymâne-i râz olmasa

Eylemezdüm zülfün pîrâye-i rüy-ı niyâz
Sünbül -i ser-levḫa-i mecmu'a-i nâz olmasa

Dâg dâg olmazdı dâmân-ı nigâh-ı didemüz
Peñçe-i ḫurşide ḫüsni pertev -endâz olmasa

Ser-fürü kılmaz idi tûbâ- ḫayâl-i meyl-i yâr
Nahl-i bâğ-ı cennet-i 'aşkum ser-efrâz olmasa

- 5 Bu'l-hevesden imtiyâz olmaz giderdi 'Arziyâ
'Aşk ile dil hüsni ile dildâr-ı mümtâz olmasa

31

Vezni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Yiter inşâfa gel bir pâre def-i infî'âl eyle
Beni dil-hvâhum üzre mahrem-i bezm-i vişâl eyle

Bilürsin bir belâ-keş 'âşık-ı bî-baht u tâlî'dür
Helâk-i dâğ-ı hürmân eyleme 'arz-ı cemâl eyle

Derûnumdan çıkardım şimdi evhâm-ı hayâlâtı
İnanmazsañ kitâb-ı vuşlatundan hasb-i hâl eyle

Dirig itme gül-i bâğ-ı vişâlün fırsat eldeyken
Bu gülşen böyle kalmaz her zamân fikr-i vişâl eyle

32

Vezni: Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Düşmez nazar-ı şefkatün üftâde-i 'aşka
Cânâ bu tegâful nedür âzâde-i 'aşka

Elbette olur şahid-i maşûd nümâyân
Âyine be-dest -i kadeh-i bâde-i 'aşka

Hünâbe-i hasretle vuzû' eylemeyince
Başılmaz ayak küşe-i seccâde-i 'aşka

Biz hâşiye tay-kerde beyâbân-ı fenâyuz
Tahkik-i merâm eylemezüz sâde-i 'aşka

- 5 'Arzî yüri bî-nâm u nişân olmağa sa'y it
Hiç nâm virilmez ezeli zâde-i 'aşka

33

Vezni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Açar gül-berk-i dâmân-ı vişâlin her haridâre
Nola çâk-i giribân itsem iy dilber açam yâre

Yazıklar ol nihâl-i ser-firâz-ı gülşen-i hüsne
Düşer her dem zemîn-i şüre-i âgyâre hem-vâre

'Aceb mi terk iderse âşiyânı 'aşk -ı bülbüller
Vişâlin vaqf ide güller cemende her has u hâre

Açılsun mı gül-i hürşid - baht-ı gönçe-i tab'um
Olurken şem'-i meclis her gice ol mäh ağyäre

- 5 Yiter iy baht-ı nâ-hem-vâr şimden sonra inşâf it
Ola 'Arzî giriftâr-ı mahabbet yâr -ı âväre

33/1b dilber:dil M,N.

34

Vezni: Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 İder zülfin mu'anber ol gül-i ter şâneden sonra
Alur gönlin ele 'aşıklarun ammâ neden sonra

Ne feryâd u ne süziş saña cânâ ben neler virdüm
Beni anmak revâ mı bülbül ü pervânenen sonra

Meded göstermedin câm-ı lebün zülfine bend eyle
Çıkarmak güç durur ıfl-ı dili meyhânenen sonra

Hele zahm-ı cefâ-yı aşinâ sıhhat- pezir olsa
Alurdi dâdını erbâb-ı dil bigânenen sonra

- 5 Şakın germiyyet-i meyl-i nigâh-ı yârdan 'Arzî
Harâb eyler seni bir cilve-i mestânenen sonra

35

Vezni: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Seherî düşdi o meh hâneme hürşid gibi
Başladı ditremege sinede dil bîd gibi

Rûze-dâr-ı gam-ı hicrâna nümâyân oldı
Şalını şalını ol serv-i revâne 'ıyd gibi

Âfitâb olsa nola kevkeb-i baht-ı siyehüm
Şu'le-zâr itdi mül-i .....be-hânemi 'ıyd gibi?

Felege çıksa nola zermeme -i nür-ı sürüd
Başladı nağmeye her bir müje nâhîd gibi

- 5 Olur elbette keşâkeşde güşâyiş iy dil
Olmaya dest-i taleb dâmen-i ümmîd gibi

Âfitâb olsa nola kevkeb-i bahtum 'Arzî
Şubh-dem geldi o meh hâneme hürşid gibi

36

Vezni: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Yine âyİne-i dil mihr ile hemser düşdi
Var ise 'aks-i cemâl -i ruḥ-ı dilber düşdi
- Açmadın sā'id-i billür nigeh-i sūzını yār
Sāki-i bezmün elinden gül-i sāgar düşdi
- Sanma hatt-i siyeh-i yār nümāyān oldı
Sāye-i zülf-i girihgiri mu'anber oldı
- Pertev-i şem' degil sāgar-ı mināya düşüp
Kaṭre-i eşk-i yetimāne-i dilber düşdi
- 5 Düşicek zülfi gibi pāyine eşk-i ter ile
Yapışup dāmen-i yārine didi ter düşdi
- Düşürince seni āgūş-ı ḥayāle 'aşık
Dāmen-i çeşmine çok la'l ile gevher düşdi
- Gerden-i ta'n-ı ḥased-kāre bu nazm-ı pākūn
'Arzī her mısrā'ı bir tıg-ı mücevher düşdi

37

Vezni: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Yine âyİne-i dil mihr ile hemser düşdi
Var ise 'aks-i cemâl -i ruḥ-ı dilber düşdi
- Görücek âyİne-i dilde ḥayālūn didiler
Yine mir'āt-ı şafā mihre berāber düşdi
- Ref olup derd ü belā vü elem -i hicre firāk
Dil şafādan yine ḥürşide berāber düşdi
- Var ise bā'ış ü bādī budur iy neşve-i nāk
Dil meger 'aks-i 'izāruñla münevver düşdi
- 5 Fikr iderken ruḥ-ı gül-fāmuñ günc-i ḡamda
Bezm-i endişeye bir rūḥ-ı muşavver düşdi
- Dest-i zer-düz-ı ḥayāliyle bu nazm-ı pākūn
'Arzī her mısrā'ı bir tarḥ-ı serāser düşdi

38

Vezni: Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Umulmazdı o tersā peççe-i yâr bî-vefâ çıktı
Yazıklar kevkeb-i baht-ı ümîdüm bî-ziyâ çıktı
- 'Aceb mi âh-ı hasret bāğ-ı dilde berg- rîz olsa
Zemîn-i sînemüzden ol nihâl-i cân-fezâ çıktı
- Görenler şüret-i hırmânı mir'ât-ı zamîrümde
Derûnumdan heyûlâ-yı vişâl -i dil-rübâ çıktı
- Hüsûf irse 'aceb mi kûş-ı hürşîd-i temennâya
Verâ-yı perdeden ebr-i hevâdan müdde'â çıktı
- 5 Bu vaz'-ı nâ-pesend-i yâr çıkmaz sîneden 'Arzî
Egerçi dîde-i dilden hezârân mâcerâ çıktı

39

Vezni: Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Derûnumdan benüm yâ Rabbi dūr it ya bu sevdâyı
İrişdür dâmen-i ümmîde ya dest-i temennâyı
- Seni geh dîdede geh dilde taşvîr eyledüm zîrâ
Sevâd-ı dîdeden fark eylemez 'âşîk süveydâyı
- Hayât efzâdur iy reşk-i Mesîhâ la'lün ammâ kim
Şeb-i vuşlatda seyr it mu'cizât- resm-i ehîbbâyı
- Senün iy sâye-i rûh-ı tecellî bezm-i vuşlatda
Ferâmûş itdürür keyfiyyet-i la'lün Mesîhâyı
- 5 Eger zencîr-i zülfi vuşlata bağlarsa ol âfet
Bilür sevindügin 'Arzî tekâpû-yı çellpâyı

40

Vezni: Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

- 1 Nice demdür dil o tıfl-ı cân- şikârın görmedi
Rûzigârı geçdi hicrân ile yârin görmedi
- Şarşar-ı âlâyiş-i agyâr oldu kârger
Bâğbân- ı dil nihâl-i mîve-dârın görmedi

Gelmedi feyz-i nesîm-i nev-bahâr-ı lutf-ı yâr
Rûzigârın bulmadı hergiz kenârın görmedi

Deşt ise der-bend olur deryâ ise girdâb olur
Bağ-ı ümmîdün gönül bir reh-güzârın görmedi

- 5 Evc-i istiğnâdan itmez her kime cevri eylese
Bunların 'Arzî hele bir sâz-kârın görmedi

41

Vezi: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1. Gönümüz aldı yine nâz ile tarz u revîşi
Sevelim nolsa gerek biz dahı ey dil Memîşi

Bir levendâne kıyâfetle zühür eyledi kim
Sevmeyen kâfir olur hâşılı ol mâh-veşi

Çeşmi mecmû'a-i nâz u deheni gönçe-i nâz
Kafî mihrâb-ı recâ gevher-i âyine dişî

Sabr u ârâmın âlup âdemi mecnûn eyler
Küşe-i çeşm ile ol nâhl-i belânun bakışı

5. Böyle bir tûfl-ı şer-âmed sevenün ey 'Arzî
Bir nihânice nigâh ile temâm olur işi

M A T L A'

1

Vezi: Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Pîr-i 'aşkun dâmenin her kim tutup ikrâr ider
Zülf-i istigfâr-ı tavk-ı gerden-i zünnâr ider

2

Vezi: Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Gerçi aşşamlar o meh-i 'âlem-ârâ gayr ile
'Aşıka virür tesellî bir sabâhü'l-hayr ile

BEYIT

Vezni: Mef'ülü Mefâilü Mefâilü Fe'ülün

Elbette olur şahid-i maşûd nümâyân
Âyine bedest-i kadeh-i bâde-i aşka

T E S D İ S (1)

Vezni: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1

Tâbe-key iy dil-i âlûde vü âşüfte nizâm
İdesin kendüni bed-nâm-ı şerâb-v hodgâm
İçesin herkes ile câm-ı nedâmet- encâm
Her zamân bu'l-hevesâne ne belâ şürb-i müdâm

Meşreb-i ehl-i maḥabbetden alan lezzet-i kām
Hün-ı dil nū ider olmazsa şerâb-ı gül-fâm

2

Ko gönül senden o meh-pâre girizân olsun
Tıfl-ı eşkûn bu hevâyile şitâbân olsun
Şişe vü câm tehî Bezm perişân olsun
Yârsuz alma ele sâgar-ı mey kan olsun

Meşreb-i ehl-i maḥabbetden alan lezzet-i kām
Hün-ı dil nūş ider olmazsa şerâb-ı gül-fâm

3

Eyledi bağrumı hicr ile o meh-pâre kebâb
Kalmadı dilde hevâ-yı tarab ü dîdede âb
Başladı gelmege çün çeşm-i terümden hün-âb
İçmezem âb-ı hayât olsa da câm-ı mey-i nâb

Meşreb-i ehl-i maḥabbetden alan lezzet-i kām
Hün-ı dil nūş ider olmazsa şerâb-ı gül-fâm

4

Yârsuz câm-ı şafâ cân ise de nūş idemem
Süḥan-ı bu'l-heves-i bî-emeli gūş idemem
Cânımı her ḥas u ḥâr ile hem-âgūş idemem
Hâşılı kendümi mey-ḥânedede bî-hūş idemem

Meşreb-i ehl-i maḥabbetden alan lezzet-i kām
Hün-ı dil nūş ider olmazsa şerâb-ı gül-fâm

5

Düşdi hicrāna gönül dīde-i giryān ister
 Belki 'Arzī gibi bir sīne-i sūzān ister
 Ne gül-i tāze ne sūnbül ne gülistān ister
 Ne mey-i la'l ü ne la'l-i leb-i cānān ister

Meşreb-i ehl-i maḥabbetden alan lezzet-i kām
 Hün-ı dil nūş ider olmazsa şerāb-ı gül-fām

II

Vezni: Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1

Nihān oldu o meh būy-ı vişālınden eşer gelmez
 Vezān olmaz nesīm-i āşinā bād-ı seher gelmez
 Ne hāl oldu ne gördi bilmem ol nūr-ı başar gelmez
 Gözüm yollarda kaldı ol büt-i şāhib-nazar gelmez

Nice gündür o mäh-ı 'ālem-ārādan haber gelmez
 Dili irsāl iderdüm korkaram ol da gider gelmez

2

Mahaldür ḥasret ile pāyimāl-i rūzigār olsam
 Ser-i rāh-ı melāmetde görünmez bir gubār olsam
 Ba'īd olmaz bozulsa izzetüm bī-i'tibār olsam
 'Aceb mi reh-güzārında esīr-i intizār olsam

Nice gündür o mäh-ı 'ālem-ārādan haber gelmez
 Dili irsāl iderdüm korkaram ol da gider gelmez

3

Beni ol sāye-i rūḥ-ı Mesīhā şaldı sevdāya
 Ḥarāb oldu şevād-ı dīde -i ḡam irdi süveydāya
 Ne yer kaldı niyāza ne maḥal kaldı temennāya
 Sū'āl itsem 'aceb mi gördüğim a'lā vü ednāya

Nice gündür o mäh-ı 'ālem-ārādan haber gelmez
 Dili irsāl iderdüm korkaram ol da gider gelmez

(1) Tesdīs: Tahmīs-i bī-bedel N

4

'Aceb mi gönümi rāh-ı maḥabbet içre pest itsem
 Sebū-yı 'iṣeti cām-ı temennāyı şikest itsem
 Şarāb-ı ḥasret-i dil-dārıa peyveste-i mest itsem
 Reh-i āmed şod -ı cānāneyi cāy-ı nişest itsem

Nice gündür o mäh-ı 'ālem-ārādan haber gelmez
 Dili irsāl iderdüm korkaram ol da gider gelmez

5

Bozup resm-i vefâyı bezm-i aşkı nâ-bedîd itdi
 Beni ol yâr-i hercâyî - tabî'at- nâ- ümîd itdi
 Sikender -vâr hicre 'âkıbet sedd-i sedîd itdi
 Yolında 'Arzî-i dîvâneyi âhır kadîd itdi

Nice gündür o mâh-ı 'âlem-ârâdan haber gelmez
 Dili irsâl iderdüm korkaram ol da gider gelmez

K I T A(2)

1

Vezni: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Her zamân bir gam ile hâtırımız yâd eyler
 Mürşid-i mihr ü maḥabbet bizi irşâd eyler
 Gam yime iy dil-i gâret -zede-i ceys-i murâd
 Yâr-ı gârûn saña her vech ile imdâd eyler

2

Vezni: Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Bî-ḳarâr olmazdı dil zülfünle hem-râz olmasa
 Pâyimâl-i esb-i nâz olmazdı ser-bâz olmasa
 Eylemezdi kâkülün ârâyiş-i rüy-ı niyâz
 Sünbül-i ser-levḫa-i mecmû'a-i râz olmasa

3

Vezni: Mef'ülü Mefâllü Mefâllü Fe'ülün

Bu ḫüsñ ile kim nâra vara ol büt-i tersâ
 Dūzaḫda olan ehl-i heva bî-keder olsun
 Mâlik olacaksın o güher-pâreye âhır(3)
 İy nâr-ı cehennem saña şad müjdeler olsun

Tesdîs: Tahmîs-i bî-bedel (2) Kıt'a: Rub'âiyyât(3) güher-pâyeye: güher pâyē

RÜBĀ'Ī

Geh dîdelerüm derd ile ḫün eylersün/ Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ
 Geh sāğar-ı ümmîd-i nigün eylersün Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ
 Hercâyilige koydı ol âfet keṭebe Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Feül
 'Arzî daḫi sen meşḳ-i cünün eylersün Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ